

AAN120017 / PROSENIORSKÁ EDUKACE

ANPR / Bakalářské studium

2014/2015

PhDr. Michal Šerák, Ph.D.

ZS 2/1; povinný předmět

Z + Zk/ 4 kredity

Obsah předmětu sleduje seznámení s politickými a sociokulturními aspekty stárnutí populace včetně souvisejících negativních jevů a nástrojů jejich řešení. Analyzována bude především problematika ageismu a stereotypizace starších dospělých. Pozornost bude věnována i strategiím a nástrojům přípravy na stáří. Cílem je změna postoje studentů ke starším jedincům, rozvoj základních kompetencí transgeneračního učení a ovlivnění pohledu na vlastní stárnutí.

Charakteristika obsahu předmětu:

1. Sociální souvislosti stárnutí populace (postavení seniorů ve společnosti, rizika stárnoucí populace)
2. Příjmy a životní podmínky seniorů (sociální zabezpečení a důchodový systém v České republice, mezigenerační solidarita)
3. Ageismus (typologie, příčiny a projevy ageismu, stereotypizace stáří)
4. Mezigenerační komunikace, transgenerační učení
5. Proseniorská edukace (cíle, obsahy, aktivity)
6. Senioři a veřejné politiky (přístup státu, mezinárodní a národní strategické dokumenty, aktuální legislativa)
7. Koncepty stárnutí (aktivní stárnutí, úspěšné stárnutí, zdravé stárnutí, spokojené stáří), adaptace na stárnutí a stáří
8. Kvalita života ve vyšším věku (autonomie ve stáří, psychohygiena třetího věku)
9. Preseniorská edukace (cíle, obsahy, aktivity, možnosti přípravy na stárnutí a na stáří)
10. Silver economy, senioři a moderní technologie
11. Věkový mainstreaming
12. Kompetence pracovníků ve sféře seniorské edukace, specifika komunikace se seniory
13. Dobrovolnictví a senioři

Povinná literatura:

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Fenomén stáří*. Praha: Havlíček Brain Team, 2010. ISBN 978-808-7109-199.

Národní akční plán podporující pozitivní stárnutí pro období let 2013 až 2017. Praha: MPSV, 2013. [online]. Dostupné na: http://www.mpsv.cz/files/clanky/14540/III_vlada_Akcni_plan_staruti_.pdf

TOŠNEROVÁ, T. 2002. *Ageismus. Průvodce stereotypy a mýty o stáří*. Praha: Ústav lékařské etiky 3. LF UK a FNKV Praha, 2002. ISBN 80-238-9506-0.

VIDOVIČOVÁ, L. 2005. *Věková diskriminace – ageismus: úvod do teorie a výskyt diskriminačních přístupů ve vybraných oblastech s důrazem na pracovní trh*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2005.

VIDOVIČOVÁ, Lucie. *Stárnutí, věk a diskriminace – nové souvislosti*. Brno: Masarykova univerzita Brno, Mezinárodní politologický ústav, 2008. ISBN 978-802-1046-276.

Doporučená literatura:

ČEVELA, Rostislav, Zdeněk KALVACH a Libuše ČELEDVÁ. *Sociální gerontologie: úvod do problematiky*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-3901-4-

DESSAINT, Marie-Paule. *Nezačínajte stárnout*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-255-6.

KALVACH, Zdeněk. *Geriatric a gerontologie*. Praha: Grada, 2004. ISBN 80-247-0548-6.

KLEVETOVÁ, Dana a Irena DLABALOVÁ. *Motivační prvky při práci se seniory*. Praha: Grada, 2008. ISBN 978-802-4721-699.

KOCIANOVÁ, Renata et al. *Analysis and comparison of forms and methods for the education of older adults in the V4 countries*. Praha: FF UK v Praze, 2013. ISBN 978-80-7308-504-9.

Madridský plán a jiné strategické dokumenty. Praha: Gerontologické centrum a EV public relations, 2007. ISBN 978-80-254-0174-3.

MÜHLPACHR, Pavel. *Gerontopedagogika*. Brno: Masarykova univerzita, 2009. ISBN 978-80-210-5029-7.

Senioři v mezinárodním srovnání 2012. Praha: ČSÚ, 2012. [online]. Dostupné na: <http://www.czso.cz/csu/2012edicniplan.nsf/p/1417-12>.

STUART-HAMILTON, Ian. *Psychologie stárnutí*. Praha: Portál, 1999. ISBN 80-7178-274-2.

ŠERÁK, Michal. *Zájmové vzdělávání dospělých*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-551-6.

ŠTILEC, Miroslav. *Program aktivního stylu života pro seniory*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-920-8-

TOŠNEROVÁ, Tamara. *Jak si vychutnat seniorská léta*. Brno: Computer Press, 2009. ISBN 978-80-251-2104-7.

VIDOVIČOVÁ, Lucie a Eva GREGOROVÁ. *Mainstreaming věku jako strategie managementu populací se stárnoucí demografickou strukturou*. Praha: Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, 2007. ISBN 978-80-87007-57-0. Dostupné na: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_232.pdf.

WALOTEK-ŚCIAŃSKA, Katarzyna, Michal ŠERÁK, Michal SZYSKA a Łukasz TOMCZYK. *Starzenie się i starość w dynamicznie szmieniającym się świecie*. Sosnowiec, Praha: Oficyny Wydawnicza „Humanitas”, 2013. ISBN 978-83-61991-19-9.

Zápočet:

Získání zápočtu je podmíněno vypracováním písemné práce v rozsahu cca 6 normostran, přičemž požadavky na obsah a podobu musejí být předem konzultované s vyučujícím. Hotový text je nutné odevzdat nejpozději týden před předpokládaným termínem zkoušky v tištěné podobě na sekretariát katedry a současně zaslat elektronicky na adresu: michal.serak@ff.cuni.cz.

Zkouška:

Zkouška má podobu diskuse nad předloženou písemnou prací a její součástí je i zodpovězení jedné z vylosovaných otázek, jejichž zadání je totožné s výše uvedenými tématickými okruhy. Očekávána je kromě zvládnutí obsahu přednášek i samostatná práce s odbornými prameny.

Podmínky pro udělení atestace jsou stejné pro bakalářské prezenční i kombinované studium.

Prerekvizita:

Prerekvizitou předmětu AAN120017 *Proseniorská edukace* je předmět AAN120016 *Gerontagogika*.